

УНИВЕРЗИТЕТ „БИЈЕЉИНА“ БИЈЕЉИНА

Бијељина, Павловића пут бб – Дворови, тел/факс: 055/350-150; 351-101
ЖР: 1610250028490014; Raiffeisen Bank; Мат.бр.11066283;
ЛИБ:4403180380002; Шифра д. 85.42; www.ubn.rs.ba; info@ubn.rs.ba

СЕЛО И ПОЉОПРИВРЕДА

ЗБОРНИК РАДОВА

НАУЧНИ СКУП
са међународним учешћем

Бијељина, 2021

UNIVERZITET „BIJELJINA“ BIJELJINA

Bijeljina, Pavlovića put bb – Dvorovi, tel/faks: 055/350-150; 351-101

ŽR: 1610250028490014; Raiffeisen Bank; Mat.br.11066283;

JIB:4403180380002; Šifra d. 85.42; www.ubn.rs.ba; info@ubn.rs.ba

VILLAGE AND AGRICULTURE

PROCEEDINGS

OF THE SCIENTIFIC CONFERENCE
with Internacional Participation

Bijeljina, 2021

Издавач:
Универзитет „Бијељина“ Бијељина

Главни и одговорни уредник:
Проф. др Боро Крстић

Уредници:
Проф. др Сретен Јелић
Доц. др Мирослав Недељковић

Техничко уредништво
Владимир Вучинић

Припрема и штампа
Н.И.Г.Д. Дневне НЕЗАВИСНЕ новине д.о.о. Бања Лука

Број примјерака
100

ISBN
978-99976-956-1-1

ANALIZA INDIKATORA PROIZVODNJE VAŽNIJIH RATARSKIH USEVA U REPUBLICI SRBIJI

Dejana Vučković¹

Apstrakt

Na oraničnim površinama gaje se raznovrsne ratarske kulture koje imaju važno mesto u našoj poljoprivredi zbog upotrebe u ishrani stanovništva, stočnog fonda, i kao sirovine za industrijsku preradu. Cilj rada je analiza kretanja proizvodnih indikatora važnijih ratarskih useva u Republici Srbiji u vremenskom periodu od 2010. do 2019. godine. Obrada podataka izvršena je korišćenjem metoda deskriptivne statistike u koje spadaju aritmetička sredina, interval varijacije, koeficijent varijacij, i godišnja stopa promene. Svi podaci za izračunavanje indikatora proizvodnje preuzeti su sa zvaničnih internet stranica Zavoda za statistiku Srbije. Rezultati pokazuju da je došlo do smanjenja oraničnih površina u posmatranom desetogodišnjem periodu. Od žita najveće prosečne površine, proizvodnja i prinos zastupljeni su kod kukuruza. Kod posmatranog industrijskog bilja, uljana repica ima najveći prosečan godišnji rast površina i ukupne proizvodnje. Lucerka preovladava u površinama pod krmnim biljem, ali je kukuruz za krmu ostvario najveću prosečnu stopu rasta površina.

Ključne reči: ratarski usevi, proizvodni indikatori, Srbija

Uvod

Proizvodnja hrane, prehrambena bezbednost zemlje, proizvodnja sirovina za druge privredne grane, spoljnotrgovinska razmena, društveni, demografski i drugi aspekti determinišu višestruki značaj i ulogu poljoprivrede u društveno-ekonomskom razvoju Republike Srbije. S obzirom na raspoloživost značajnih prirodnih i ljudskih potencijala, kao i

¹ Dejana Vučković, BSc, Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet, Nemanjina 6, Beograd, Srbija, Tel: +381 63 1881 455, E-mail: dejanavuckovic5.5@gmail.com

na dostignuti nivo proizvodnje i prerade, poljoprivredna proizvodnja predstavlja jednu od najznačajnijih privrednih delatnosti u Srbiji.

U Republici Srbiji, biljna proizvodnja ima dominantno učešće u strukturi poljoprivredne proizvodnje (70%). U okviru biljne proizvodnje, najzastupljenija je ratarsko – povrtarska proizvodnja, i to sa više od 50% ukupne biljne proizvodnje (Đoković i sar., 2018). U ovom radu analiza je usmerena na proizvodnju važnijih ratarskih useva u našoj zemlji.

Značaj ratarske proizvodnje ogleda se u raznovrsnim proizvodima koji se koriste za ljudsku ishranu, stočnu hranu ili kao sirovine za industrijsku preradu (Nedeljković i sar., 2019). S obzirom da ratarska proizvodnja predstavlja osnovu celokupne poljoprivrede, rezultati ostvareni u ovoj biljnoj proizvodnji značajno utiču na opšti bilans poljoprivredne proizvodnje (Živković, Munćan, 2014).

Cilj rada je kvantitativna analiza kretanja proizvodnih indikatora važnijih ratarskih useva u Republici Srbiji, odnosno površina, proizvodnje i prinosa pojedinih ratarskih kultura u vremenskom periodu od 2010. do 2019. godine. U okviru ratarskih useva, od žita su analizirani pšenica, kukuruz, ječam, ovas, raž, od industrijskog bilja uljana repica, suncokret, soja, duvan, i od krmnog bilja detelina, lucerka i kukuruz za krmu.

Materijal i metod rada

Kao izvori podataka u radu korišćeni su Statistički godišnjaci za period od 2010. do 2019. godine koje je publikovao Zavod za statistiku Republike Srbije. Prikupljeni podaci analizirani su u programu *Microsoft Office Excel*. Podaci su prikazani tabelarno i grafički.

Prilikom analize podataka, primenjene su metode kvalitativne i kvantitativne analize. Deskriptivna analiza, kao kvalitativna metoda, korišćena je za opis posmatranih pojava. Od kvantitativnih metoda, primenjene su statističke metode, odnosno mere deskriptivne statistike u koje spadaju prosečna vrednost pojave, interval varijacije (minimum i maksimum), koeficijent varijacije (CV) i prosečna godišnja stopa promene.

Rezultati rada sa diskusijom

Na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku Srbije za 2019. godinu, površina korišćenog poljoprivrednog zemljišta iznosila je

3.481.567ha. U strukturi poljoprivrednih površina dominiraju oranice i bašte sa učešćem od 74,07%, dok su stalni zasadi najmanje zastupljeni sa 5,92% (**Tabela 1**). Udeo stalnih travnatih površina u korišćenom poljoprivrednom zemljištu je 19,40%, što ukazuje na postojanje potencijala za dalji razvoj stočarske proizvodnje.

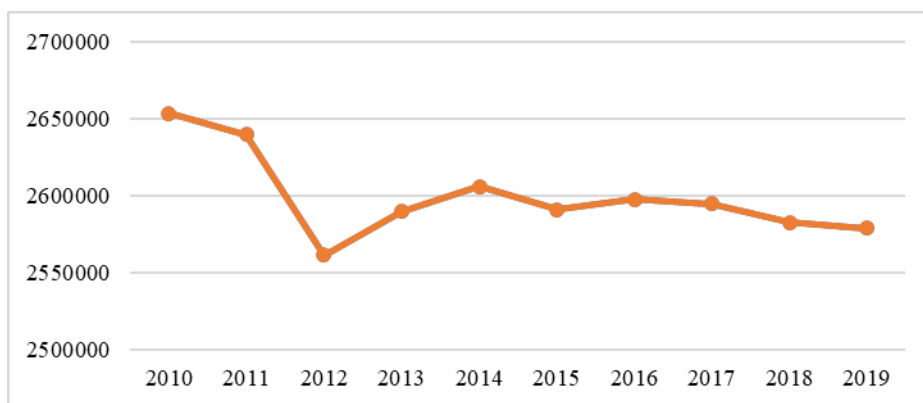
Tabela 1. Struktura korišćenog poljoprivrednog zemljišta prema kategorijama u Republici Srbiji (2019)

Korišćeno poljoprivredno zemljište		Oranice i bašte		Stalne travnate površine		Stalni zasadi		Ostale poljoprivredne površine	
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
3.481.567	100	2.578.898	74,07	675.314	19,40	206.228	5,92	21.127	0,61

Izvor: *Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS*

U vremenskom periodu od 2010. do 2019. godine, došlo je do smanjenja oraničnih površina za 74.704 ha. Najveći iznos promena desio se između 2011. i 2012. godine kada je došlo do smanjenja površina pod oranicama i baštama za 77.906ha (**Grafikon 1**). Korišćenje poljoprivrednih površina u nepoljoprivredne svrhe (izgradnju stambenih, privrednih objekata, izradnju saobraćajnica i sl.) dovodi do smanjenja oraničnih površina, odnosno ukupnih obradivih površina (Božić i sar., 2011).

Grafikon 1. Dinamika kretanja oraničnih površina u Republici Srbiji u periodu 2010-2019. godine

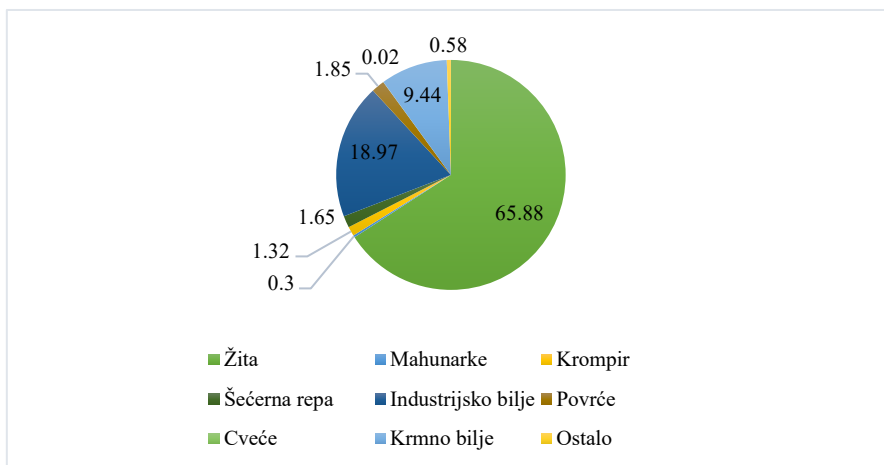

Izvor: *Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS*

Na oraničnim površinama u Republici Srbiji, tradicionalno, najzastupljenija je biljna proizvodnja žita koja obuhvata 65,88% ukupnih oranica (**Grafikon 2**). Na drugom mestu po zastupljenosti je industrijsko bilje sa učešćem od 18,97% od ukupnih oraničnih površina. Krmno bilje

sa učešćem od 9,44% rangirano je na treće mesto u strukturi oraničnih površina.

Grafikon 2. Struktura oraničnih površina prema vrsti useva u Republici Srbiji (2019)

Izvor: *Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS*

Analiza kretanja indikatora u proizvodnji žitarica

Zbog svojih nutritivnih svojstava (visokog udela ugljenih hidrata, belančevina, celuloze, vitamina, minerala, enzima i masti) koje poseduju, žitarice čine temelj ljudske ishrane, dok je široka lepeza njihove upotrebe i u stočnoj ishrani (Nedeljković, 2018). Značaj žita za našu zemlju ogleda se u tome što imaju glavni udeo u izvozu agrarnog sektora (Božić, Nikolić, 2016).

Od ukupne površine oranica pod žitima, najzastupljeniji je kukuruz za zrno, čija je prosečna površina za period od 2010. do 2019. godine 995.214ha. Druga po zastupljenosti je pšenica sa prosečnom površinom od 604.041ha (**Tabela 2**). Usled strateškog značaja i povoljnih agroekoloških uslova za gajenje, pšenica i kukuruz zajedno imaju učešće od 92,62% u ukupnim površinama, odnosno 95,35% u ukupnoj proizvodnji posmatranih useva.

Tabela 2. Prosečna površina, prinos i proizvodnja značajnijih žita u Republici Srbiji u periodu 2010-2019. godine

Vrsta useva	Prosečna površina (ha)	Prosečan prinos (t/ha)	Ukupna proizvodnja (t)
Pšenica	604041,5	4,18	2523601,7
Kukuruz	995213,9	6,24	6219461,9
Ječam	91131,5	3,65	336314,3
Ovas	31239,9	2,50	77179,7
Raž	5002,0	2,50	12453,9

Izvor: Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS

Površina, prinos i ukupna proizvodnja posmatranih žita u Srbiji su dosta ujednačeni, na šta ukazuju izračunati koeficijenti varijacije u periodu od 2010. do 2019. godine. Vrednosti koeficijenta varijacije kreću se u intervalu od 4% do 23%, što ukazuje na slab varijabilitet (**Tabela 3**).

U analiziranom periodu od deset godina, prosečno godišnje smanjenje površina prisutno je kod svih značajnijih žita osim ječma. Prosečno godišnje povećanje površina pod ječmom iznosilo je 1,08%.

Prezentovani podaci pokazuju da je kod svih useva ostvareno povećanje prinosa od 2010. do 2019. godine. Najveći prosečan godišnji rast prinosa zabeležen je kod pšenice po stopi od 2,61%.

Ostvarena proizvodnja žita u Srbiji povećana je kod većine analiziranih vrsta. Smanjenje obima proizvodnje uočeno je kod ovasa po stopi -3,29%. Opadanje proizvodnje ovasa je, pre svega, rezultat smanjenja površina u analiziranom periodu.

Tabela 3. Dinamika kretanja površina, prinosa i proizvodnje značajnijih žita u Republici Srbiji u periodu 2010-2019. godine

Pokazatelji	Prosečna vrednost	Koefficient varijacije (%)	Interval varijacije		Stopa promene (%)
			Min.	Max.	
Pšenica					
Površina (ha)	604041,5	4,29	556115	643083	-0,70
Prinos (t/ha)	4,18	8,81	3,40	4,80	2,61
Proizvodnja (t)	2523601,7	10,00	2085529	2941601	1,97
Kukuruz					
Površina (ha)	995213,9	4,36	901753	1057877	-0,53
Pokazatelji	Prosečna vrednost	Koefficient varijacije (%)	Interval varijacije		Stopa promene (%)
			Min.	Max.	
Prinos (t/ha)	6,24	22,77	3,60	7,70	0,68
Proizvodnja (t)	6219461,9	22,73	3532602	7951583	0,19
Ječam					
Površina (ha)	91131,5	8,73	80803	105740	1,08
Prinos (t/ha)	3,65	10,20	2,90	4,30	2,47
Proizvodnja (t)	336314,3	14,51	260998	410138	3,64
Ovas					
Površina (ha)	31239,9	16,51	22669	39747	-5,46
Prinos (t/ha)	2,50	11,73	2,00	3,00	2,26
Proizvodnja (t)	77179,7	11,61	56242	88288	-3,29
Raž					
Površina (ha)	5002,0	8,52	4375	5699	-0,18
Prinos (t/ha)	2,50	10,28	2,10	2,90	1,68
Proizvodnja (t)	12453,9	9,12	10640	14200	1,60

Izvor: Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS

Analiza kretanja indikatora u proizvodnji industrijskog bilja

U Evropi, Republika Srbija je među najvećim proizvođačima uljarica (Živanović, Popović, 2016). Od ukupnih površina pod industrijskim biljem, najveće površine nalaze se pod suncokretom od 193.751ha (**Tabela 4**). U poslednjih deset godina, na prosečno 180.695ha ostvaren je prosečan prinos soje od 2,79 t/ha, što Srbiju svrstava ne samo u red značajnijih proizvođača soje u evropskim razmerama, već i u red zemalja sa višim prosečnim prinosima soje u svetskim razmerama. Pored toga što se uljarice koriste za proizvodnju ulja za direktnu upotrebu u ishrani stanovništva, koriste se i kao input u stočarskoj proizvodnji i različitim industrijskim granama (Đurić, Njegovan, 2016).

Tabela 4. Prosečna površina, prinos i proizvodnja značajnijeg industrijskog bilja u Republici Srbiji u periodu 2010-2019. godine

Vrsta useva	Prosečna površina (ha)	Prosečan prinos (t/ha)	Ukupna proizvodnja (t)
Uljana repica	17663,8	2,71	48869,6
Suncokret	193750,8	2,69	526012,4
Soja	180695,4	2,79	503171,4
Duvan	5284,0	1,53	7967,4

Izvor: Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS

Vrednosti koeficijenta varijacije veće od 60% ukazuju da je kretanje površina i proizvodnje uljane repice veoma nestabilno u periodu od 2010. do 2019. godine. Kretanje površina, prinosa i ukupne proizvodnje ostalih useva karakteriše slab varijabilitet.

U posmatranom desetogodišnjem periodu, uočava se prosečno godišnje povećanje površina pod uljanom repicom po stopi od 9,88% (**Tabela 5**). Rast proizvodnje uljane repice u Srbiji u poslednjim godinama iniciran je otvaranjem fabrike za proizvodnju bio-dizela i povećanjem ekonomske isplativosti gajenja ove kulture (Popović i sar., 2010).

Kod suncokreta zabeležen je najveći prosečan godišnji rast prinosa od 4,14%, dok je kod duvana zabeležen trend pada prinosa po stopi od -4,81%. Kada je u pitanju soja, i pored blagog smanjenja prinosa, uočava se povećanje ukupne proizvodnje iz godine u godinu po stopi 2,62% u posmatranom periodu.

Tabela 5. Dinamika kretanja površina, prinosa i proizvodnje značajnijeg industrijskog bilja u Republici Srbiji u periodu 2010-2019. godine

Pokazatelji	Prosečna vrednost	Koeffcijent varijacije (%)	Interval varijacije		Stopa promene (%)
			Min.	Max.	
Uljana repica					
Površina (ha)	17663,8	63,44	8258	45628	9,88
Prinos (t/ha)	2,71	11,95	2,0	3,2	3,05
Proizvodnja (t)	48869,6	68,80	20076	135422	13,20
Suncokret					
Površina (ha)	193750,8	12,19	166192	239148	2,62
Prinos (t/ha)	2,69	14,63	2,0	3,3	4,14
Proizvodnja (t)	526012,4	23,91	366020	733706	6,78
Soja					
Površina (ha)	180695,4	12,24	154249	229372	3,03
Prinos (t/ha)	2,79	19,20	1,7	3,5	-0,32
Proizvodnja (t)	503171,4	23,46	280638	700502	2,62
Duvan					
Površina (ha)	5284,0	12,07	4691	7023	4,12
Prinos (t/ha)	1,53	16,29	1,1	1,9	-4,81
Proizvodnja (t)	7967,4	9,17	6842	9341	-0,50

Izvor: *Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS*

Analiza kretanja indikatora u proizvodnji krmnog bilja

Proizvodnja krmnog bilja je višenamenska. Pored pozitivnog dejstva, koji ispoljava pri konzumaciji, ispoljava i kvalitativna dejstva na zemljište na kom se uzgaja, odnosno zemljište ostaje rastresito, nezaraženo bolestima, obogaćeno oraganskim ostacima i mineralnim materijama (Jovanović i sar., 2014). Po vrstama krmnog bilja najzastupljenija vrsta u Srbiji je lucerka, sa prosečnom površinom od 106.522ha u periodu od 2010. do 2019. godine. Pored lucerke, značajne površine u našoj zemlji zauzimaju detelina i kukuruz za krmu. Prosečna površina deteline za posmatrani period je 73.004 ha, a kukuruza za krmu 33.519 ha (**Tabela 6**).

Tabela 6. Prosečna površina, prinosi i proizvodnja značajnijeg krmnog bilja u Republici Srbiji u periodu 2010-2019. godine

Vrsta useva	Prosečna površina (ha)	Prosečan prinos (t/ha)	Ukupna proizvodnja (t)
Lucerka	106521,6	5,02	535213,0
Detelina	73004,4	3,70	269203,7
Vrsta useva	Prosečna površina (ha)	Prosečan prinos (t/ha)	Ukupna proizvodnja (t)
Kukuruz za krmu	33519,4	19,36	648642,7

Izvor: Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS

Analizirajući dinamiku kretanja krmnog bilja, uočava se da su najveće oscilacije prisutne kod površina pod kukuruzom za krmu (CV=16,24%). Međutim, i pored prisutnih oscilacija, ostvarena je najveća stopa rasta površina pod kukuruzom za krmu od 3,12% (**Tabela 7**).

Površine pod detelinom se smanjuju u periodu od 2010. do 2019. godine, po stopi -2,28%, što uzrokuje i pad obima proizvodnje prosečno godišnje po stopi -2,16%. Kada je lucerka u pitanju, iako je najzastupljeniji krmni usev, možemo uočiti da posmatrani pokazatelji dinamike kretanja izražavaju tendenciju pada, od kojih se najviše ističe pad obima proizvodnje.

Tabela 7. Dinamika kretanja površina, prinosa i proizvodnje značajnijeg krmnog bilja u Republici Srbiji u periodu 2010-2019. godine

Pokazatelji	Prosečna vrednost	Koficijent varijacije (%)	Interval varijacije		Stopa promene (%)
			Min.	Max.	
Lucerka					
Površina (ha)	106521,6	2,86	101604	112218	-0,15
Prinos (t/ha)	5,02	11,98	4,0	5,8	-0,35
Proizvodnja (t)	535213,0	12,06	416571	628438	-0,55
Detelina					
Površina (ha)	73004,4	7,70	61725	78304	-2,28
Prinos (t/ha)	3,7	15,48	2,9	4,6	0,22
Proizvodnja (t)	269203,7	15,37	213543	352601	-2,16
Kukuruz za krmu					
Površina (ha)	33519,4	16,24	27503	47927	3,12
Prinos (t/ha)	19,36	12,34	14,9	22,9	-1,15
Proizvodnja (t)	648642,7	10,26	534521	763354	1,51

Izvor: Sopstvena izračunavanja na osnovu podataka RZS

Zaključak

Ratarske kulture imaju važno mesto u poljoprivredi naše zemlje. Iz tog razloga u ovom radu izvršena je analiza površina, prinosa i ukupne proizvodnje važnijih ratarskih useva. U strukturi korišćenog poljoprivrednog zemljišta Republike Srbije, tradicionalno, dominantna je površina oranica i bašta. Na oraničnim površinama u Srbiji, najzastupljenija je biljna proizvodnja žita. Na drugom mestu po zastupljenosti je industrijsko bilje, a krmno bilje je rangirano na treće mesto u strukturi oraničnih površina.

Od žita najveća prosečna površina, proizvodnja i prinos zastupljeni su kod kukuruza. U analiziranom periodu od 2010. do 2019. godine, prosečno godišnje smanjenje površina prisutno je kod svih značajnijih žita osim ječma. Najveće prosečno godišnje smanjenje površina, kao i obima proizvodnje, uočeno je kod ovsa.

Kod posmatranog industrijskog bilja, najveću prosečnu površinu ima suncokret, kod koga je zabeležen i najveći prosečan godišnji rast prinosa. Uljana repica, pored izraženog varijabiliteta, ima najveći prosečan godišnji rast površina i ukupne proizvodnje.

Lucerka preovladava u površinama pod krmnim biljem, ali kod kukuruza za krmu zabeležena je najveća prosečna godišnja stopa rasta površina. Površine pod detelinom se smanjuju u posmatranom periodu, što uzrokuje i pad obima proizvodnje prosečno godišnje.

Zemljište kao prirodni resurs nedovoljno je iskorišćen u našoj zemlji. Obim agrarne proizvodnje, međutim, nije određen samo površinom na kojoj se ostvaruje. Pored zemljišta, na obim poljoprivredne proizvodnje utiče čitav niz drugih faktora.

Današnje stanje poljoprivrede Republike Srbije, njeni potencijali i ograničenja, i dalje pokazuju da se u poljoprivredu manje ulaže nego što je njoj neophodno i da se, shodno tome, od nje dobija manje nego što je to moguće. Sve pomenuto se javlja kao rezultat nedovoljno efikasnih mera poljoprivredne politike.

Literatura

1. Božić, D., Nikolić, M. (2016): *Obeležja spoljnotrgovinske razmene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Srbije*, Marketing, vol. 47, br. 4, Beograd, str. 293-304.
2. Božić, D., Bogdanov, N., Ševarlić, M. (2011): *Ekonomika poljoprivrede*, Beograd, Poljoprivredni fakultet, str. 370.
3. Đoković, J., Munćan, M., Paunović, T. (2018): *Kvantitativna analiza važnijih indikatora proizvodnje povrća u Republici Srbiji*, Zbornik radova sa naučnog skupa „Selo i poljoprivreda“, Bijeljina, str. 329-341.
4. Đurić, K., Njegovan, Z. (2016): *Ekonomika poljoprivrede*, Novi Sad, Poljoprivredni fakultet, str. 50.
5. Jovanović, M., Vučković, S., Pajčin, Đ. (2014): *Proizvodnja krmnog bilja kao osnova održivog razvoja Republike Srbije*, Ekonomika, vol. 60, br. 3, str. 195-203, Društvo ekonomista, Niš (dostupno na: <https://ekonomika.org.rs/>).
6. Nedeljković, M. (2018): *Tendencije razvoja proizvodnje žitarica u Republici Srpskoj*, Akademski pregled, vol. 1, br. 1, str. 31-38, Univerzitet „Bijeljina“, Bijeljina.
7. Nedeljković, M., Zoranović T., Novković N., Filipović, V. (2019): *Komparativna analiza ratarske proizvodnje u Republici Srpskoj i Srbiji*, Agroekonomika, vol. 48, br. 82, str. 29-38, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad (dostupno na: <https://www.agroekonomika.rs/>).
8. Popović, R., Stojšin, V., Stantić, M., Knežević, M., Štavljanin, B. (2010): *Ekonomski aspekti proizvodnje uljane repice u Srbiji*, Ratarstvo i povrtarstvo, vol. 47, br. 1, str. 179-185, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad (dostupno: <https://scindeks-clanci.ceon.rs/>).
9. Živanović, Lj., Popović, V. (2016): *Proizvodnja soje u svetu i kod nas*, Zbornik radova – XXI Savetovanje o biotehologiji, Čačak, vol. 21, str. 129-135 (dostupno na: www.researchgate.net).
10. Živković, D., Munćan P. (2014): *Menadžment ratarske proizvodnje*, Beograd, Poljoprivredni fakultet, str.3.

ANALYSIS OF PRODUCTION INDICATORS FOR MAJOR AGRICULTURAL CROPS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Dejana Vučković¹

Abstract

Various agricultural crops grown on ploughland have an important place in our agriculture as they are used as food for the population and livestock or as raw materials for industrial processing. The aim of this paper is to analyse trends in production indicators for major agricultural crops in the Republic of Serbia in the period from 2010 to 2019. Data processing was performed by applying methods of descriptive statistics, which included the arithmetic mean, interval of variation, coefficient of variation and annual rate of change. All data used to calculate production indicators were taken from the official website of the Statistical Office of the Republic of Serbia. The results obtained show a decrease in ploughland over the observed ten-year period. Among cereals, the largest average area, production and yield were represented in maize. In observed industrial crops, oilseed rape had the highest average annual growth of area and total production. Although lucerne predominated in areas under fodder crops, maize used as fodder had the highest average growth rate in terms of area.

Keywords: agricultural crops, production indicators, Serbia

¹ Dejana Vučković, BSc, Agroeconomics, Faculty of Agriculture, Nemanjina 6, Belgrade, Tel: +381 63 1881 455, E-mail: dejanavuckovic5.5@gmail.com

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

63(082)

НАУЧНИ скуп са међународним учешћем "Село и пољопривреда"
(2021 ; Бијељина)

Зборник радова / Научни скуп са међународним учешћем
Село и пољопривреда, Бијељина, 2021. ; [главни и одговорни
уредник Боро Крстић ; уредници Сретен Јелић, Мирослав
Недељковић]. - Бијељина : Универзитет "Бијељина", 2021 (Бања
Лука : Дневне независне новине). - 344 стр. : илустр. ; 24 cm

На спор. насл. стр.: Proceedings of the Scientific Conference with
International Participation Village and Agriculture, Bijeljina, 2021. -
Текст ћир. и лат. - Тираж 100. - Напомене и библиографске
референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Abstracts.

ISBN 978-99976-956-1-1

COBISS.RS-ID 134252545